

Két új Tineidae faj Magyarországról Two new Tineidae species from Hungary (Lepidoptera: Tineidae)

Buschmann Ferenc

Abstract: Two Tineidae species new to the Hungarian fauna: *Wegneria panchalcella* (Staudinger, 1871), *Cephimallota crassiflavella* Bruand, 1851. Nomenclature, taxonomical and biological data from the species.

Key words: Lepidoptera, Tineidae, *Wegneria panchalcella*, *Cephimallota crassiflavella*, distribution, Hungary.

Author's address: Buschmann Ferenc, Jász Múzeum, Táncsics u. 5., H-5100 Jászberény, Hungary.
E-mail: busman.ferenc@gmail.com

Bevezetés – Introduction

Az utóbbi években több *Tineidae* faj is előkerült Magyarország faunájára újként: *Morphaga morella* (Duponchel, 1838); *Tinea steueri* G. Petersen, 1966 (Buschmann, Fazekas & Pastorális 2011); *Nemapogon fungivorella* (Pastorális & Iv. Richter 2011); *Monopis neglecta* Šumpich & Liška, 2011 (Fazekas, Buschmann & Schreurs 2012). Utóbbi tudományra új fajként csak az elmúlt évben került leírásra. Azóta újabb két Tineidae faj előfordulása nyert bizonyítást hazánk területén; *Wegneria panchalcella* (Staudinger, 1871), és a *Cephimallota angusticostella*-tól DNS- és genitália-vizsgálattal egyaránt megerősítve leválasztott *Cephimallota crassiflavella* Bruand, 1851. Ezekkel együtt a magyarországi ruhamolyfélék száma 63-ra emelkedett (vö. Pastorális 2011).

Új fajok Magyarországon New species in Hungary

Wegneria panchalcella (Staudinger, 1871)
zöldfényű törmelékmoth

Az átlag 10 mm szárnyfesztávolságú és igen sajátos alakú lapos fejével kissé a *Tischeridae* fajokra emlékeztető, csillogóan mélyzöld vagy zöldes sötétbarna alapszínű faj taxonómiáját, általános elterjedését és magyarországi adatait önálló tanulmányban Tokár & Buschmann (2012) részletesen ismerteti a folyó-

irat ugyanezen számában, ezért itt a szerző csupán utal a faj magyarországi előkerülésére. Mivel az utóbbi évtizedekben a faj észak-északnyugat irányú lassú terjedése tapasztalható, érdemes lesz figyelemmel kísérni az alföldi területeken túli előnyomulását is.

Cephimallota crassiflavella Bruand, 1851
sárgafejű hulladékmoth

[= *Tinea simplicella* Zeller, 1852; *Tinea simplicella* Herrich-Schäffer, 1854]

Reinhard Gaedike és Richard Mally a *Cephimallota* genus revíziója során kimutatta, hogy az eddig *angusticostella* (Zeller, 1839) név alatt számon tartott példányok tulajdonképpen két fajt foglalnak magukba, azaz; a *Cephimallota crassiflavella* nem szinonimja a *Cephimallota angusticostella*-nak – miként Leraut (1980) nyomán eddig azt követtük –, hanem önálló, valid faj. A szerzők munkájában mindkét fajra vonatkozóan találunk magyarországi adatokat, így az is bizonyosságot nyert, hogy hazánkban mind a kettő előfordul (Gaedike & Mally 2011).

A *Cephimallota angusticostella* és *Cephimallota crassiflavella* fajokat morfológiai alapon nem lehet szétválasztani: a szárny szegélyein körbefutó s az alapszínél alig világosabb apró foltocskák, valamint a fej szőrzetének világosabb illetve sötétebb árnyalatai nem eléggé mértékadóak. Gyakran még a genitáliák analízise is bizonytalanságot okozhat (az ismétlések elkerülése végett a részleteket lásd az

1. ábra – Fig. 1. *Wegneria panchalcella* (Staudinger, 1871), imágó – adult

említett tanulmányban (Gaedike & Mally 2011).

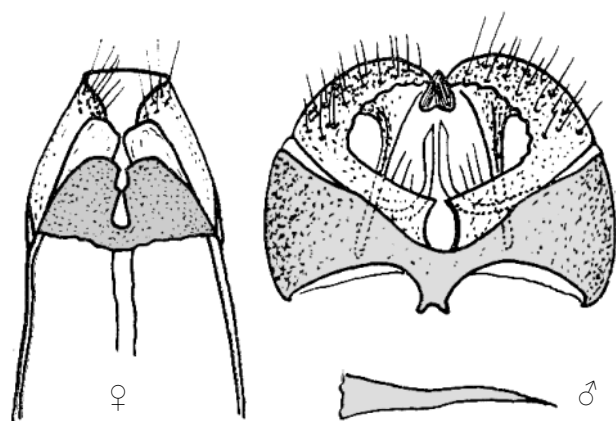
A két faj hazai elterjedésének ismeretében további problémát jelentenek a szinonimnevek. Gozmány & Szócs (1965) – csak budapesti előfordulással – a *Cephimallota simplicella* HS.-t közli (Gozmány még 1968-ban is), viszont a Leraut (1980) nyomán elkészített s időközben bekövetkezett jelentős nevezék-tani és taxonómiai változásokat követő munkájában Gozmány (1985) már *angusticostella* Zeller, 1839 = *crassiflavella* Bruand, 1851, = *simplicella* Zeller, 1852 fajt említ. Az ezeket követő jelenkori faunalisták (Fazekas 2002, Szabóky et al. 2002, Pastorális 2007, 2010, 2011) a szóban forgó fajok esetében értelem-szerűen ezt így is veszik át, megjegyezve; az elemző genitália-vizsgálatok hiánya miatt nem is tehettek mást.

A Reinhard Gaedike és Richard Mally (2011) munkájában szinonimokként közölt fajnevek alapján lényegében az következne, mintha Magyarországon az *angusticostella* (Zeller, 1839) (= *Tinea angusticostella* Herrich-Schäffer, 1854; *Cephimallota libanotica* Petersen, 1959; *Cephimallota hasarorum* Zagulajev, 1965) fajt eddig tévesen tartottuk volna nyilván faunánkban, s helyett nálunk a *crassi-*

flavella Bruand, 1851 (= *Tinea simplicella* Zeller, 1852; *Tinea simplicella* Herrich-Schäffer, 1854) fordul elő. Ezt állítani azonban a Magyar Természettudományi Múzeum, a vidéki múzeumok, valamint a magángyűjtemények vonatkozó anyagának teljes revíziója nélkül hiba volna. Az viszont tény, hogy amíg ez az átfogó vizsgálat sor meg nem történik, addig az *angusticostella-crassiflavella* fajpár hazai elterjedési körét megrajzolni nem lehet, s csupán a Gaedike & Mally (2011) által közölt adatokat szabad faunisztikailag mértékadónak tekinteni. Ezek az adatok a következők:

Cephimallota crassiflavella Bruand, 1851 [= *Tinea simplicella* Zeller, 1852; *Tinea simplicella* Herrich-Schäffer, 1854] – Hungary: Budapest; Budafok; ? VIII.1911 (leg. & coll. – nincs megadva; feltehetően ez lehet a Gozmány & Szócs (1965) faunafüzetében említett budapesti adat); Nagykanizsa, ?. VI. 1961, leg. Károlyi (coll. – nincs megadva).

Cephimallota angusticostella (Zeller, 1839) [= *Tinea angusticostella* Herrich-Schäffer, 1854; *Cephimallota libanotica* Petersen, 1959; *Cephimallota hasarorum* Zagulajev, 1965]

2. ábra. *Cephimallota crassiflavella* Bruand, 1851 nőstény és hím genitália részlet Gozmány (1965, p. 133, 39. ábra. E, F [= *C. simplicella* HS.]) szerint.

Fig. 2. Female and male genitalia of *Cephimallota crassiflavella* Bruand, 1851 (after Gozmány 1965, p. 133, 39. ábra. E, F [= *C. simplicella* HS.]).

– Hungary: Vörs, Com. Somogy, ?.VII.1931, leg. Osthelder (SDEI); Veszprém county, Bakony mts. (47°01'N, 17°53'E), 18.VI.2005, leg. B. Skule et al. (ZMUC). (Rövidítések: SDEI Senckenberg Deutsches Entomologisches Institut, Müncheberg, Germany; ZMUC Zoological Museum, Copenhagen, Denmark)

Megjegyzés – Comment

A fentiekből következően minden eddigi *angusticostella* (= *simplicella*) név alatt közölt régebbi adatot – különös tekintettel arra, hogy a *simplicella*-név Gaedike & Mally (2011) szerint a *crassiflavella* szinonimja – csak erős fenntartással lehet figyelembe venni, a jövőben pedig csak a DNS - vagy genitália-vizsgálattal bizonyított konkrét *angusticostella* és *crassiflavella* adatokat ajánlott publikálni, – vagy a szóban forgó fajpárra utaló *Cephimallota* sp. kifejezést alkalmazni.

Összefoglalás – Summary

Az igen sajátos fejformájú *Wegneria panchalcella* (Staudinger, 1871) morfológiai alapon is viszonylag könnyen elhatárolható a hozzá némileg hasonló *Tischeridae* fajoktól, – lásd a folyóirat vonatkozó tanulmányát. A *Cephimallota crassiflavella* Bruand, 1851 Gaedike & Mally (2011) revíziós munkája nyomán újabban önálló faj, nem szinonimja a *Cephimallota angusticostella* (Zeller, 1839)-nak. Ennek következtében a két rokon faj vonatkozásában minden régebbi *angusticostella*-ra vonatkozó magyarországi adat bizonytalannak tekinthető.

Köszönet – Acknowledgement

A szerző ez úton is köszönetet mond Pastorális Gábornak (SK-Komárno) és Fazekas Imrének (H-Komló, Regiograf Intézet) a tanulmány elkészítéséhez nyújtott szakmai, lektori és emberi segítségükért.

Irodalom – References

- Buschmann F., Fazekas I. & Pastorális G. 2011: Tizenhárom új molylepkefaj Magyarországról. [Thirteen new micro-moths in Hungary], Lepidoptera: Tineidae, Elachistidae, Coleophoridae, Gelechiidae, Tortricidae]. – *Microlepidoptera.hu* 3: 3–13.
- Fazekas I. 2002: Systematisches und synonymisches Verzeichnis der Microlepidoptera Ungarns (Lepidoptera: Microlepidoptera). – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* 26: 289–327.
- Fazekas I., Buschmann F. & Schreurs A. 2012: Hét új molylepke faj Magyarországon. [Seven new species of Moths in Hungary. (Lepidoptera: Tineidae, Bucculatricidae, Lyonetiidae, Blastobasidae, Coleophoridae, Crambidae)]. – *Microlepidoptera.hu* 4: 1–14.
- Gaedike, R. & Mally, R. 2011: On the taxonomic status of *Cephimallota angusticostella* (Zeller) and *C. crassiflavella* Bruand (Tineidae). – *Nota lepidopterologica* 34 (2): 115–130.
- Gozmány L. & Szócs J. 1965: Molylepkék I. *Microlepidoptera*. I. – *Fauna Hungariae* XVI., 2: 214 pp.

- Gozmány L. 1985: Nevezéktani és taxonómiai változások a Magyarország Állatvilága XVI. kötetének 2–7. füzetében (Molylepkek – Microlepidoptera). – *Folia Entomologica Hungarica* **46** (2): 41–55.
- Leraut, P. 1980: Liste Systematique et Synonymique des Lépidopteres de France, Belgique et Corse. – Alexanor (Suppl.) Paris, 336 pp.
- Pastorális G. 2007: Magyarország területén előforduló molylepkefajok jegyzéke (Lepidoptera: Microlepidoptera). [Checklist of the microlepidopteran fauna in Hungary]. – *Natura Somogyiensis* **10**: 219–301.
- Pastorális G. 2010: Magyarország területén előforduló molylepkefajok (Microlepidoptera) jegyzéke (1.4). [A checklist of microlepidoptera (Lepidoptera) occurred in the territory of Hungary (version 1.4)]. – *e-Acta Naturalia Pannonica* **1** (1): 89–170.
- Pastorális G., 2011: A Magyarországon előforduló molylepkefajok jegyzéke, 2011. [A checklist of the Microlepidoptera occurring in Hungary, 2011]. – *Microlepidoptera.hu* **3**: 37–136.
- Pastorális G. & Richter I. 2011: A *Nemapogon fungivorella* (Benander, 1939) és a *Coleophora squamella* Constant, 1885 új fajok Magyarországon. [Nemapogon fungivorella (Benander, 1939) and Coleophora squamella Constant, 1885 new species in Hungary] (Lepidoptera: Tineidae, Coleophoridae). – *e-Acta Naturalia Pannonica* **2** (1): 49–52
- Szabóky Cs., Kun A. & Buschmann F. 2002: Checklist of the Fauna of Hungary, Volume 2, Microlepidoptera. Hungarian Natural History Museum Budapest. 184 pp.
- Tokár, Z. & Buschmann F. 2012: A *Wegneria panchalcella* (Staudinger, 1871) előfordulása Magyarországon (Lepidoptera: Tineidae). – *Microlepidoptera.hu* **5**: 39–44.